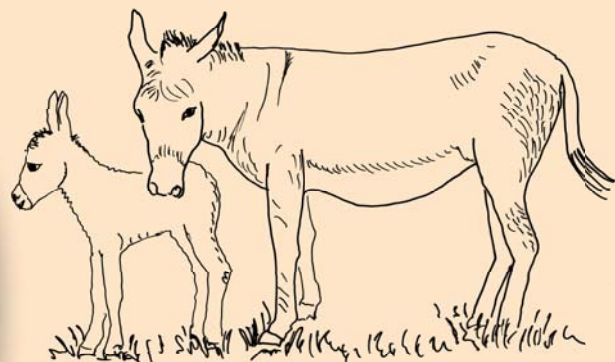

VÝPRAVA ZA ZVÍŘÁTKY DO JEZBOŘIC

Pojďte s námi!

**Které zvíře hlídá
stejně dobře jako pes?**

**Víte, že klokana
dohoníte jenom
autem?**

**Který pták je největší
na světě?**

**POZNÁVÁNÍ JE
DOBRODRUŽSTVÍ!**

3–7 let

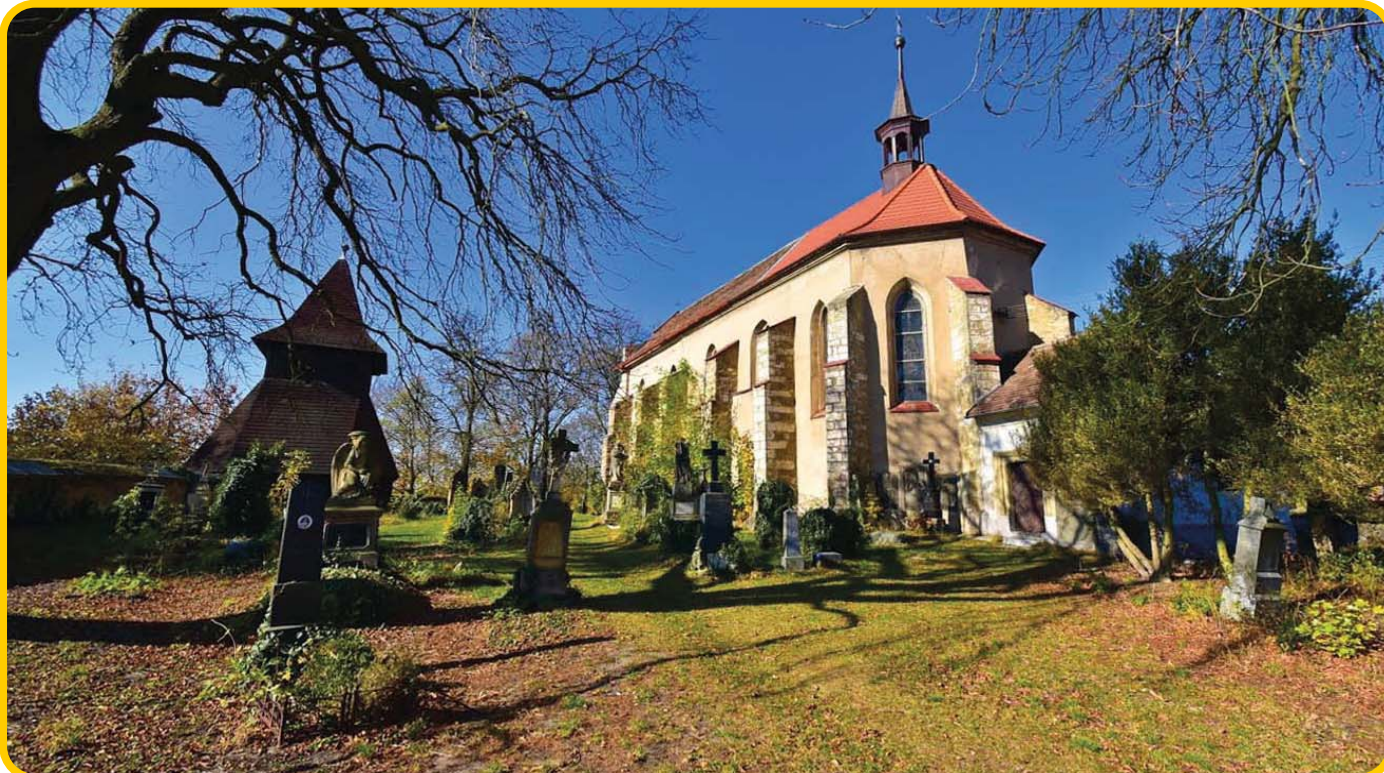
2 km

Stáhněte si brožuru
a interaktivní mapu
za použití QR kódu!

Naše výprava začne na návsi v Jezbořicích. Budeme se procházet po vesnici a uvidíme mnoho zvířátek, která dřív byla v každém hospodářství, ale i zvířátka velmi cizokrajná. V ohradách si prohlédneme poníky, klokaný, pštrosy, slepičky i kachny, ovečky, kravičky i oslíky. Budeme si povídat o jejich životě a mládětkách a nakonec si připomeneme, jak se třídí odpad.

Časový rozvrh a délka výpravy	Nástupní místo Jezbořice 49.9798508N, 15.6939889E Parkování na návsi v Jezbořicích. Výlet i s povídáním a úkoly je asi na 1 ¾ hod. 2 km v mírném terénu
Informace k výpravě	Vstupné stezka je volně přístupná WC ne Svačina vlastní, možno zajistit balíčky, např. z Kruhu Zdraví Chrudim Odborný průvodce 300 Kč/hod. – lze objednat 1 týden předem, kontakt: Lucie Písař +420 775 988 933
Co s sebou	Pastelky
Co s sebou pro dospělé doprovod	Knihy s obrázky zvířátek chovaných na statku např.: Zvířátka na statku Knížku s pohádkou O neposlušných kůzlátkách Peroutka neboli mašlovačka z husího peří
Pohádky	O neposlušných kůzlátkách
Orientační kalkulace dopravy	Autobusová doprava – autobus pro 42 osob (ceny jsou orientační) 48 Kč/km, 242 Kč/hodina čekání – lze objednat 14 dní předem u autodopravce, kontakt: Autokempink Konopáč, p. Starý 602 371 768
Aktuálnost informací	www.obec-jezborice.cz

Náročnost výpravy

nízká

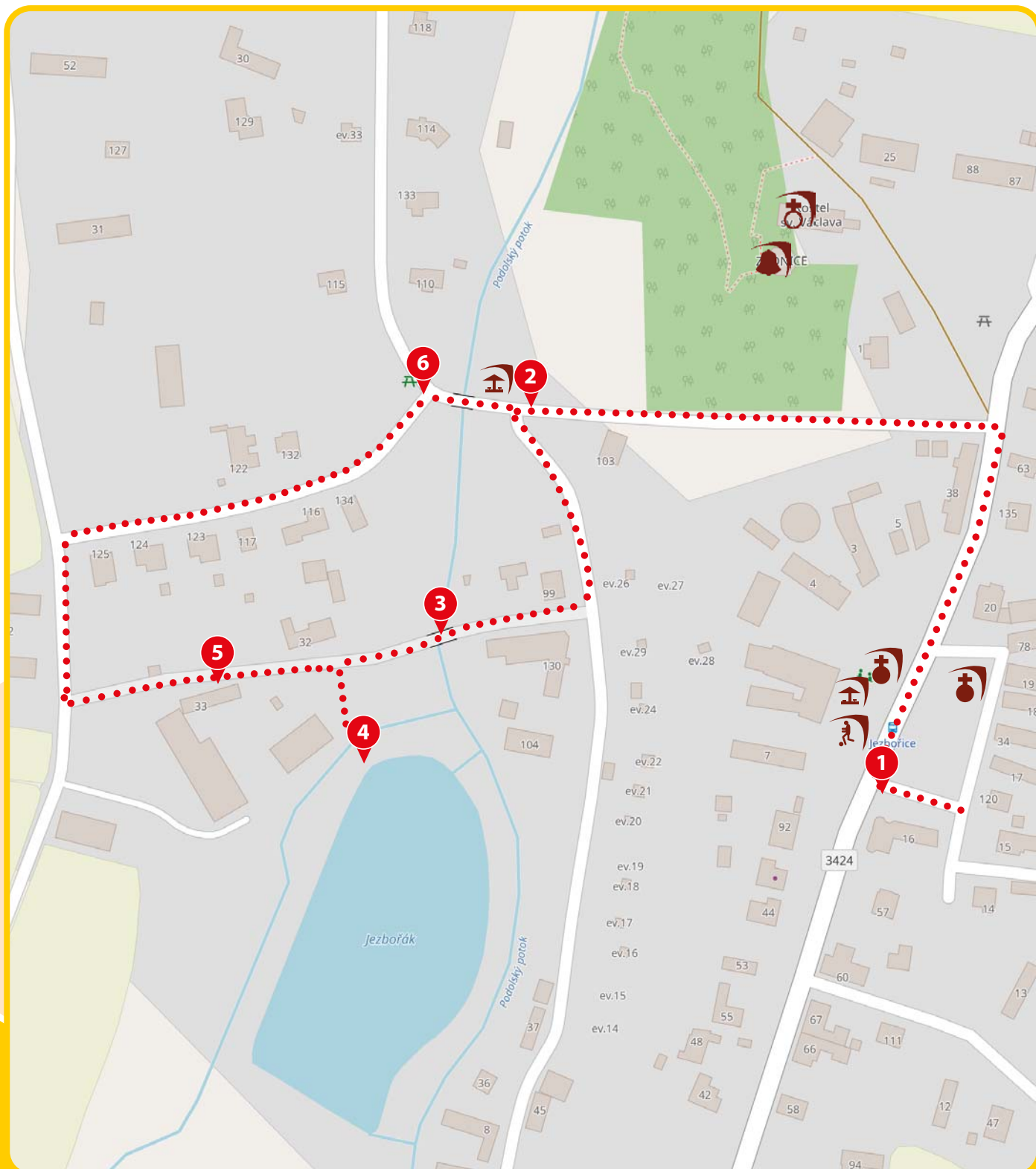
střední

těžká

MAPOVÝ PODKLAD

- Kříže v Jezbořicích
- Odpočinková místa
- Sportoviště

- Kostel sv. Václava
- Dřevěná zvonice

POPIS TRASY: Zaparkujeme na návsi v Jezbořicích. Je možné sem dojet i linkovým autobusem. Od autobusové zastávky se vydáme směrem za dětské hřiště, k obecní pumpě na vodu, kde začne naše povídání.

1 ZASTAVENÍ – PUMPA S VODOU

VYPRAVĚČ VYPRAVÍ: Vítejte, děti, na dnešní výpravě za zvířátka. Teď jsme ve vesnici, která se jmenuje Jezbořice a celé naše dnešní putování bude zaměřené na zvířátka. A abychom se na začátek trochu rozpumpovali, každý si zkusí, jak je to obtížné dostat vodu ze studně na povrch. Zapumpujeme si. Jde to ze začátku ztěžka, že? Ale po nějaké chvíli pumpování už je to lepší a jde to lépe, za chvíli už i teče voda.

Víte, jak je to možné, že z pumpy teče voda?

Pumpováním totiž taháme vodu, která je skrytá hluboko v zemi, nahoru. Čím rychleji a více budeme pumpovat, tak tím dřív voda poteče. Až přestaneme pumpovat, voda se zase vrátí dolů. Nejen my lidé míváme žízeň. Kdybychom pumpovali ve velkém horku a voda se rozstříkala na okolní listy a trávu, přiletí se napít třeba včelky. Z vlhkého písku nebo hlíny sají vodu i motýli... Podívejte se pozorně do trávy i teď. Vidíte nějaké broučky, mravence nebo dokonce plošnice? (Pokud děti nějaký hmyz objeví, pojmenujeme si ho. Můžeme si pomoci i dětskými encyklopediemi hmyzu apod.)

POPIS TRASY: Dále pokračujeme cestou po chodníku asi 150 m směrem ke kostelu, k místu, kde bude odbočka doleva a cesta se bude svažovat dolů z kopce, po které se vydáme. Zanedlouho přijdeme k rozcestníku s posezením.

2 ZASTAVENÍ – POSEZENÍ POD KOPCEM

Dnes uvidíme různá zvířátka, která žijí na statku. Neuvidíme ale kozy. Koza přitom byla dřív nejen na statku, ale skoro v každé chaloupce.

Víte, proč byla koza v chalupě důležitá?

Koza dává velmi zdravé mléko. Dřív nebylo možné si prostě dojit do obchodu a mléko si koupit. Každý si choval svá zvířata, která dojíl. Kozy, krávy i ovce mají mléko ve vemínku (ukážeme si na obrázku, co to je) a z něj se dvakrát denně vymačkává, tedy dojí. Koza toho tolik nesežere jako kráva, proto ji měli ti chudší.

Jak se říká mláděti od kozy a kozla?

Kůzlátko. A my si teď přečteme pohádku **O neposlušných kůzlátkách**.

Po přečtení pohádky vyrazíme dál – kousek za posezením se dáme doleva. Na dalším křížení cest zabočíme doprava, do ulice, kterou bychom i mohli nazvat zvířecí a kterou si postupně celou projdeme a povíme si něco k jednotlivým zvířátkům, která uvidíme.

3 ZASTAVENÍ – ULICE ZVÍŘÁTEK

Zde na nás čeká pěkná zvířecí podívaná. Nejdříve si ale připomeneme, jak se budeme chovat, pokud nějaké zvířátko uvidíme. Nebudeme na něho křičet, krmit ho a ani se ho snažit chytit nebo hladit! Nebudeme sahat ani na plot. Budeme se jenom dívat. Hned po pravé straně vidíme ohradu a v ní jsou...

Víte, děti, co to je za zvířátko?

Jsou to **poníci!** Takoví malí koníci! Poníci vyrůstají do výšky zhruba 145 cm, takže to je asi jako když zvednete ruku a víc prostě nevyrostou. Takový malý koník ale přesto dokáže unést dospělého člověka. Ale samozřejmě to nesmí být člověk – obr! Jsou ale i mnohem menší poníci, než jaké tu vidíme, vysocí jen jako sedadlo u židle. Těm se říká miniponíci. Představte si, že poníci mají sklony k nadváze! To znamená, že tloustnou. Je to z toho důvodu, že pokud se celý den jen pasou na louce, tak jen žerou a žerou, a proto taky tloustnou. Je proto potřeba, aby poníci měli dostatečný pohyb, aby byli zdraví a veselí. Vidíte, že to platí pro poníky stejně jako pro děti. K té radosti také potřebují nebyť sami. Koně i poníci jsou totiž nejspokojenější ve stádu. Pokud nemají koňského kamaráda, uvítají i beránka nebo kozlíka.

Děti, chtěli byste mít doma takového kamaráda?

Zvířátka jsou radost, ale i starost a na to je potřeba nezapomenout! Starat se ovšem o jakékoliv zvíře není jen tak. Chce to mít hodně volného času a věnovat se mu každý den. Každý den ho krmit, česat, uklízet po něm, to jistě není práce pro každého.

Přímo naproti ohradě s poníky vidíme vyjetou cestičku k rybníku Jezbořák, po které se vydáme. Po levé straně vidíme uskladněnou zemědělskou techniku, kterou místní zemědělci používají k práci na poli a kterou si můžeme prohlédnout.

4 ZASTAVENÍ – RYBNÍK JEZBOŘÁK

Když se blížíme k rybníku, máme po pravé ruce malé voliéry a v nich můžeme vidět **perličky a kachny**. Opodál na zahradě se prochází **husy** a můžeme možná i vidět a slyšet **krocana**. (Pokud jsou některá z jmenovaných zvířat skrytá, doplníme své povídání ukazováním obrázků v knížce, popř. si pomůžeme internetem v telefonu).

Víte všichni, jak dělá krocana? (hudry hudry) **Jak kačena** (káč káč) **a jak husa?**

Husa kejhá a to se těžko napodobuje (někdy se říká, že dělá gagaga). Víte, že husy mohou být i místo hlídačích psa? Když na zahradu vleze nezvaný návštěvník, velmi hlasitě se rozkejhají, a tím na něj upozorní. Kdybychom se k nim přiblížili, mohou začít velmi ostře syčet a hnát se na nás, že nás svým zobákem štípnou. Prostě vynikající hlídači.

Víte, proč lidé chovají husy a kačeny, k čemu nám jsou?

Chovají se na maso, protože je z nich výborná pečínka. Chovají se ale také pro své peří. Z toho se dělají peroutky neboli mašlovačky (ukážeme dětem) a také se jím plní polštáře a peřiny, aby se nám dobře spalo. Slovo peřina je právě od peří – naplněná peřím.

Co myslíte, co hlavně husy žerou?

Hlavně trávu. Takže husy se pasou stejně jako třeba kozy, ovce nebo kravičky. Husy dříve pásaly hlavně menší děti a hlídaly je, aby nezačaly žrát něco, co nesmějí (kytky v zahrádce, obilí na poli a podobně). Znáte všichni tuhle říkanku?

Když jsem husy pásala, zimou jsem se třásala.

Ted' už husy nepasu a zimou se netřesu.

V ní si děvče stěžuje, jaké to bylo, když musela pást husy v chladném počasí. Zkusíme si ji říci několikrát, abychom si ji zapamatovali.

A znáte písničku:

Hejhá husy ze pšenice, hejhá husy ze žita!

Lepší je ta malá holka, než-li je ta veliká.

Ta malá se sama točí a ta velká nemůže.

Ona čeká na chasníka, až jí chasník pomůže!

Tu si zpívá malé děvče, které si vychvaluje, že ještě může tancovat sama a nemusí čekat, až ji kluk vyzve k tanci. Prvními slovy vyhání husy z obilí (ze pšenice a žita), aby tam nenadělaly škodu.

Husy mají barvu bílou. Jakou barvu mají housata?

Housata jsou žlutá stejně jako kuřátka. (Ukážeme si v knížce). A ještě jedna říkanka:

Kolébavé husy jdou, pěkně v řadě za sebou.

Pak se vrhnou do rybníka, až to cáká, až to stříká.

Husy a kačeny mají totiž rády vodu.

Pokud nejsou zavřené brány, můžeme se projít podél rybníka až k ohradám s kravičkami, kde si můžeme povídat o nich.

Jak se jmenuje mládětko od kravičky? (telátko)

Nyní se vrátíme na cestu k poníkům a pokračujeme ulicí mírně nahoru.

5 ZASTAVENÍ – PŠTROSÍ A KLOKANI

Děti, pozorně se dívejte, která zvířátka vidíte dál po pravé straně?

Jsou to **klokani!** Představte si, děti, že klokani při skákání mohou dosahovat rychlosti až 60 km/h. Tak rychle nedokážete jet ani na kole, potřebovali byste na to auto. Jeden klokani skok může být až 11 m dlouhý. Schválně si zkusíme odměřit 11 m, abyste viděli, jaká je to délka (je to 11 delších kroků dospělého člověka). Klokani se neumí pohybovat jinak, než právě skokem. A všimněte si, že neumí couvat. Podívejte se na jejich zadní nohy – s nimi to prostě nejde. Představte si, že klokani jsou většinou leváci. My lidé často máme šikovnější ruku pravou – tou nejčastěji malujeme a držíme lžiči, takže jsme praváci. Klokani to mají naopak.

Víte, kde mají klokani schovaná svá mládětka?

V kapse na břicho. Pokud máme štěstí, můžeme i některé vidět. Pokud se budete dívat pořádně, tak mezi hnědými klokany najdete jednoho, který je výjimečný. Je totiž celý bílý. Čas od času najdeme nejenom u klanů nějaké mládě, které bude jinak zbarvené než jeho kamarádi. Vlastně nemá žádnou barvu. Takovým zvířátkům se říká albíni.

A co tu máme dál za zvířátko? Co to je za zvíře s dlouhým nohama, dlouhým krkem, černým peřím a krátkým zobákem?

Je to **pštros!** Je to největší a zároveň nejrychleji běžící pták na světě. Jeho rychlost dosahuje až 80 km/h, takže kdyby si dal s klanem závody, tak vyhraje!

Myslíte si, děti, že pštros umí létat?

Ne, neumí. Samci mají černé peří s bílými konci křídel a bílý ocas a samice jsou zbarvené do šedohněda. Všimněte si, jak má silné nohy bez peří a na každé noze má jen dva prsty. Kolik prstů máme my? (Můžeme si je spočítat i pojmenovat).

Víte, kolik prstů má jinak většina ptáků? (čtyři)

Podívejte se, jestli tu někde neuvidíme ptáčka, abychom to mohli přepočítat. Pštrosí vejce je to největší vejce na světě. Jedno takové vajíčko váží tolik, jako dvacet vajec od slepiček.

Přímo naproti přes silnici bydlí takové trochu jiné slepičky, než asi běžně znáte. Tomuto druhu slepiček se říká **hedvábničky**. Jejich peří připomíná srst. Tyto roztomilé slepičky se spíše chovají pro krásu, než na užitek. Jak se vám líbí? Případají vám také legrační?

Odbočíme doprava a slyšíme bečení.

Kdo by to asi tak mohl být? Které zvířátko bečí?

Ano, jsou to ovečky! Koukejte ale, jaký je to zvláštní druh, jak mají někteří berani dlouhé rohy!

Děti, jak se jmenuje mládětko ovečky? (jehně) Řekněte, pro jaký užitek chováme ovečky. (mléko, vlna, maso)

Pokud se zaposloucháme do dalších zvířecích zvuků, nejspíš uslyšíme něco jako křik. Víte, co to je za zvíře? Malá nápověda pro vás, samci tohoto zvířete mají na ocase dlouhá pera, na kterých jsou oči. Ano, jsou to pávi, kteří zde na statku mají také svůj domov. Snad budeme mít štěstí, možná i některého z nich zahlédneme. Pokud máme možnost pozorovat **páva**, jak se pyšně nosí a předvádí své úchvatné peří, připomeneme si přísloví: Nosí se jako páv!

Pokračujeme ulicí dál a na rozcestí se dáme doprava, kde mají svůj domov oslíci.

Oslíci provázejí člověka už odedávna a pomáhali nám vozit náklady, i nás samé, dřív než koně. Slyšeli jste někdy říkat, že je hloupý osel!? Vidíte to, a přitom oslík vůbec hloupý není. Víte, že má rád i ovoce? A to dokonce tak, že si ho dokáže i ze stromů sklídit. Nepotřebuje žebřík! Prostě se o strom drbe a třese jím tak dlouho, až dostatečné množství jablek, hrušek nebo jiného ovoce spadne na zem. Jak jsme si říkali už u poníků, i oslíci neznáší samotu a potřebují k sobě do party další kamarády.

Nyní už pokračujeme cestou stále rovně, na konci zabočíme doprava. Blížíme se k odpočinkovému místu, kde jsme si četli pohádku. Zastavíme se u hezky upravených kontejnerů na tříděný odpad.

6 ZASTAVENÍ – KONTEJNERY PŘED MOSTEM

Zde si zkusíme říci, co do kterého kontejneru patří. Zkuste nejdříve sami, až pak si řekneme nápovědu.

- žlutá – plasty
- modrá – papír
- zelená – sklo barevné
- bílá – sklo průhledné
- černá – smíšený odpad
- červená – elektro
- hnědá – bio odpad (kompost)

Pokračujeme dále k altánu, kde si můžeme vyplnit pracovní list, a pokud máme ještě čas a chuť, je tu místo na hru.

POHYBOVÁ HRA: Někdo (nejspíš dospělý) bude říkat: „všechno lítá, co peří má“ a poté řekne nějaké slovo. Například „motýl lítá“. Pokud to bude pravda, tak děti musí zvednout ruce. Pokud daná věc nelítá, musí ruce zůstat dole. Kdo to poplete, vypadáva. Hrajeme až do posledního vítěze.

Dále pokračujeme směrem nahoru do kopce (cestou, kterou jsme na začátku sešli dolů), na rozcestí se dáme doleva a dojdeme ke kostelu sv. Václava. U kostela stojí i starodávná dřevěná zvonice a místo působí i díky vzrostlým stromům opravdu kouzelně. Dýchá to tu staletími. Vrátime se zpět na náves. Pokud budeme mít ještě čas, můžeme si pohrát na hřišti, nebo si zase zkusit zapumpovat vodu.

TIP:

Pokud se vám líbí zvířátka, můžete si udělat výlet do **Babiččina dvorečku v Licibořicích**. Tam uvidíte běžná zvířata, která se chovala na statku: husy, slepice, králíky, kozy, ovce, krávy, prasátka, holuby, pejska a kočičku. Zvířátka je možné hladit i krmit, můžete si zde i zaježdit na koni. Děti se na chvíli mohou stát velkými hospodáři a pomůžou nanositi trávu, seno nebo slámu, napumpovat vodu nebo připravit krmení. www.dvorecek-liciborice.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PRACOVNÍ LIST

1. Které zvíře má největší vejce na světě?

2. Co vyroste z pulce?

3. Namalujte zvířátko, které se vám při dnešní výpravě nejvíce líbilo.

4. Vybarvěte popelnice dle barvy na nich vyznačené, věci šipkami spojte se správnou popelnicí, do které patří.

